

Zimní ryby

Je ráno, půl páté a už není pološero, je jasněji, než jak bývá při rozednění, ale ještě není den. Dobře jsem se vyspal na zadním sedadle auta a nemůžu uvěřit, že tu teď takhle stojím. U kanálu v Kielu-Holtenu. Vzbudil mě budíček mobilu, v polospánku jsem si nazul boty a vypadl ven do tohohle rána. Jsem úplně sám, nikde není ani živáčka. Domy se ještě topí ve tmě. Předě mnou ve vodě u lávky kotví pár plachetních jachet, dál za nimi, když se podívám přes kanál, se třpytí zátoka a v Kielu dosud svítí noční lucerny. Listy javorů nade mnou ještě víc tlumí časně ranní světlo, ale jsem si jistý, že bude pěkně. Letní horký den. Jako včera, kdy se nad poli tetelil vzduch, sucho barvilo stébla do medově žluté a já se divil, že dálnice nevede až do Kielu a poslední kilometry musím jet po státovce. Minul jsem střed města a pak přešel most na druhou stranu přes kanál spojující Severní a Baltské moře, který leží hluboko dole a přejíždět přes něj má do sebe něco z Ameriky, z Hudsonu, snad jen s tím rozdílem, že tahle řeka dole teče uměle vyhloubeným řečištěm.

Po Kanalstrasse se pomalu pohybuje auto. Vínově rudý bavorák kombi. Muž, který z něj vystoupí, má na sobě modré kalhoty s laclm. Zamíří ke mně a já si říkám, že rybář přece nejede v bavoráku...

„Vy jste syn mého helfra?“

„Vašeho helfra?“

„No přece Waltra.“

Podávám mu ruku a říkám: „To jsem. Tedy ne jeho syn.“

„A co tedy?“ ptá se rybář a usmívá se. Vypadá už docela čile, s hladkým obličejem a vlasy, které mu stojí na hlavě jako kartáč. Má jemné rysy a nevypadá na to, že by brázdil moře. Jako by věděl, co si myslím, a chtěl mi dokázat opak, vytáhne z kapsy dýmku a plastický sáček s tabákem. Nacpe si ji, zapálí, a pořád nevypadá jako někdo, kdo v mých představách tráví na moři celé dny. Stojíme tu oba nemotorně a já ukážu rukou na kanál, kde je přímo pod propustí přivázaný kutr. „To je vaše loď?“ ptám se, a loď vypadá opravdu jako rybářský kutr. Bílý, s ocelovým zábradlím a budkou, kormidlo ze dřeva. Na něco takového jsem byl připraven.

„Ano, moje, ale tu si dnes nevezmeme. Jezdím s ní jen na moře. Když je doba sled'ů, nebo někdy na tresky. Dneska si vezmeme Maličkou. Je v přístavu.“ Ukáže hlavou směrem k ostrovu u propusti uprostřed kanálu, já kývnu a zeptám se, kam že to vlastně pojedeme lovit.

„Možná Walter zaspal. To se mu občas stává. V poslední době dokonce čím dál častěji,“ říká rybář a dodá, že se jmenuje Josef Neuer. Dal bych si docela kafe. Mám pocit, že bych se teď nejraději někde posadil, například doma v kuchyni, abych tu nemusel stát vedle Josefa Neuera.

Walter včera večer chtěl, abych u něho přespal. „Vždyť kolikrát jsem tě tenkrát hlídal.“ Ale mně už stačilo strávit s ním celý večer, po dvaceti letech, a tak jsem tvrdil něco o hotelu a byl jsem rád, že můžu vypadnout. „Tak jen nezaspí, hochu,“ volal za mnou osmdesátiletý Walter, opřený o dveře a trochu přioopilý. Byl to pro mě zvláštní pohled, i když jsem se na něho z dřívějšíka už moc nepamatoval.

„Pojď, půjdeme. Walter už byl se mnou venku kolikrát,“ říká Josef Neuer a vyklepává si dýmku o podpatek vysokých gumáků. Projedeme autem branou propusti na ostrov. Neuer drží ve zdvižené ruce průkaz a aniž na mě pohlédne, řekne: „To je kvůli

11. září," jako by to všechno vysvětlovalo a i rybáři v Kielu-Holtenu se museli při vstupu do přístavu hlásit u CIA. Vzkročíme na malý železný most přes propust' a voda uzavřená v kovových zdech nádrže je plná medúz. Tlačí se jedna na druhou, jako ságo ve studené třešňové polévce, kterou dělávala v létě má matka. „Víte fouká od východu," říká Josef Neuer. „To žene ryby do propusti a do kanálu. Za takového počasí moc nejdou. A takhle se to tu točí už několik dní. Všude plno řas a medúz." Na louce stojí malá dřevěná maringotka a oknem po straně jsou vidět sítě a bójky, narovnané až po střechu. Neuer odemkne visací zámek a podá mi pogumované kalhoty a gumáky. „Měly by pasovat. Jsou mojí ženy, a ta nebyla velká."

Řekl „nebyla", a vůbec, co dělá jeho žena na palubě? To znamená neštěstí, říkám si, a pak přejdeme k malé ploché lod'ce s bočním přívěsným motorem a vyjedeme s ní, ven z propusti, do kanálu. Míjíme skladiště, velká betonová sila a loděnice. Před námi se vysoko ve vzduchu vypíná dálniční most. Na opačné straně kanálu plují proti nám za sebou čtyři nákladní lodě, pohybují se pomalu jako obrovská zvířata. Nedělají téměř žádný hluk, slyšet je jen náš malý motor. Nebe je sivě modré a siluety stromů na břehu se odrážejí proti žlutě narudlým pásům světla na obzoru.

„Tak jsi tam ještě," řekl Walter, když mě před několika dny zavolal do Hamburku do kanceláře. Bylo to v podvečer a pro mě nic výjimečného, seděl jsem ještě za psacím stolem a pracoval. Sekretářka už odešla a jako obvykle přepnula telefon přímo ke mně. Případ, který ležel přede mnou, byl jednoduchý a stav spisu se mi zdál být jasný, když zazvonil telefon a Walter mi řekl tuhle větu, aniž pozdravil.

Už si nevzpomínám, jestli jsem někoho čekal, jestli mě zvonění telefonu udivilo, nebo jsem po něm sáhl automaticky a bez přemýšlení. Obyčejně v tuhle dobu volala pouze Sarah a vyměnili jsme jen pár slov. A když už bylo pozdě, dala mi ještě děti, abych jim řekl dobrou noc. Ale Sarah nevolala, už několik týdnů.

Nepoznal jsem ho po hlase. Asi to ani nebylo možné po tak dlouhé době. Walter se mnou mluvil, jako bych musel vědět, kdo volá, jako bych na to čekal. „To už je dávno," slyšel jsem se pak, jak říkám, a viděl ho před sebou, jak v Güstrowu nakládá bedny do svého světle modrého Fordu Escortu, který si právě pořídil v Hamburku, a já stojím vedle a přihlížím. „Proč teď odjíždíš?" ptal jsem se ho tehdy a on odpověděl: „Tomu asi nebudeš rozumět."

„Vždyť je po všem," řekl jsem tenkrát. „Můžeš jet, kam chceš a kdy chceš." V zahradě před jeho garáží nebylo jediného lístečku, byla úplně bezbarvá. Rok se chýlil ke konci a myslím, že mě mátl hlavně to, že odjíždí tak krátce před Vánocemi, jako by mu nezbýval čas.

Tehdy mu bylo šedesát. Pro mě, třináctiletého kluka, to už byl starý muž. Právě před půl rokem jsme se v Güstrowu poznali. Moje matka se tam se mnou přestěhovala, hned po vysvědčení, jak to dělávala často. Tři roky jsme bydleli v Lipsku, a teď to chtěla vyzkoušet v Meklenbursku. „Tam je hezky klid. Insee máme přede dveřmi. Nemocnice mi tam obstarala byt s jedním a půl pokojem. A ty si můžeš v létě hledat nové kamarády." Pokoušela se mě povzbudit, ale to vůbec nebylo třeba. Byl jsem rád, že z Lipska odejdu. Neměl jsem tam žádné kamarády, každopádně nikoho, kdo by mi opravdu chyběl, a jedině, co jsem jí měl za zlé, že se nikdy při svých náhlých změnách adres neobrátí k Berlínu. Tam, kde mě porodila.

Jako nemocniční sestra si vždycky snadno našla práci a ani přesně nevím, před čím utíkala. Jestli neměla nikde klid nebo se nudila, jestli to byl její způsob, jak se vyrovnat s tím, že v NDR byla zavřená, nebo snad prchala před nevydařenými milostnými vztahy v Lipsku a předtím v Jeně? Když jsme se přestěhovali do Güstrowa, bylo jí teprve dvaatřicet, mě porodila v devatenácti, a žádná z jejich známostí nezašla tak daleko, aby

měla další dítě. Zůstávali jsme svým způsobem sami. Žádný z mužů se k nám nenastěhoval, držela mě stranou, což mělo za následek, že jsem už jako malý kluk zůstával často doma sám, protože buď měla máma službu, nebo byla u přítele. Když jsem se časně ráno probudil, seděla vždycky v kuchyni u kávy s cigaretou v ruce, na sobě ještě bílý plášť sestry s připíchnutou jmenovkou na prsou, vypadala unaveně a tak nějak spokojeně. Když jsem šel do školy, udělala mi snídani, a v létě, o prázdninách, během nichž jsme se do Güstrowa přistěhovali, jsme oba vyspávali až do oběda.

Chodili jsme spolu na koupaliště v Inselsee a já skákal rybičkou z třímetrového prkna, to jsem si v Lipsku ještě netroufl. Lehce jsem prkno rozhoupal, podíval se dolů a měl strach jen z toho, že se přetočím a plácnu zády o hladinu. Město bylo malé a proti Lipsku působilo jako vesnice, to nemohl vylepšit ani místní zámek. Náš byt byl v panelové zástavbě v domě, který měl jen čtyři patra, a já opravdu dostal vlastní pokoj, takovou nudli s výhledem na ulici a lampou před oknem.

Walter bydlel vedle v jedné zchátralé vile. Obýval přízemí a na zahradě měl ovocné stromy, křoví a rozlehlý pažit. Za naším domem měli obyvatelé malé parcely, na nichž pěstovali zeleninu.

Walter pracoval v nemocnici, kde měl na starosti přípravu postelí. To znamená, že mu do sklepa nosili použitá lůžka, v nichž leželi celé dny nemocní, někteří v nich dokonce zemřeli, a on je vydezinfikoval, nově povlékl a postavil před dveře své sklepní komory jako auta na parkovišti. Žádost o vystěhování si podal před pěti lety a tak ho vyhnali do sklepa. Léta byl vedoucím sterilizačního oddělení, pak mu funkci vzali a přesadili ho na nejdlehlší místo, které v jeho oddělení bylo. Mohl se tomu vyhnout, odstěhovat se a najít si jinou práci. Ale to nechtěl. Vydržet tam ve sklepech zřejmě podle něho patřilo k věci. Moje matka se s ním dala jednou do řeči, když mu jiná sestra v té jeho neonem chabě ozářené komoře řekla: „Tak ty jsi tu ještě?“ A on na ni zahulákal: „Moje chyba to není.“

Rybář přiškrtí motor a pak ho úplně vypne. Dlouhým kovovým hákem osahá dno. Jsme těsně u břehu, tvořeného jen nasypáním pískem a několika skrovnými křovisky.

„Jinak odtud vyjíždíte na moře se ženou?“ ptám se v ranním tichu, které tu po vypnutí motoru náhle nastalo. Chci, aby mi o tom vyprávěl, ani pořádně nevím, proč. Řekl „a ta nebyla velká“. Nebyla.

Josef Neuer našel síť a začíná ji vytahovat. „Jezdili jsme vždycky spolu. Dvacet let. Jak jsem vytáhl tuhle malou loď, vždycky se přidala. ‚Co budu dělat doma?‘ říkala. Mně to ze začátku nebylo zrovna po chuti. Ale jaký ta měla čich! Nahod’ ty síť tady, řekla třeba, a druhý den byly plné ryb. No tedy, říkal jsem si...“ Neuer větu nedokončí a přestane s vytahováním sítě. „A minulý rok se mnou jednou nejela, nějak jí nebylo dobře, a když se vrátím domů, sedí tam bez hnutí. Úplně studená.“

Podívám se na něho a té otázky nelituji. Míjí nás trajekt s auty, s červeným trupem a nápisem *Danube Highway*. Neuer se za ním chvíli dívá, a pak zase začne tahat síť z vody. Na rukou má modré gumové rukavice; potrháná těla medúz se třpytí v síti jako ledové kuličky na slunci. Konečně ryba, s temně zelenými pruhy na zádech. Nepleská sebou, spíš jako by se protahovala. Neuer ji pomalu uvolní z ok a říká: „Okoun první v síti, celý lov je v riti.“ A rozesměje se.

„Co tedy jste, když nejste Waltrův syn? Přijde můj kluk, říkal, a že jsi nebo jste byl dřív do lovení celý blázen.“

„Byli jsme v Güstrowu sousedé, možná i něco víc. Myslím jako přátelé.“

„Možná přátelé?“ Neuer složí prázdnou síť jako kus prádla a hodí ji před sebe na zem. Ještě jednou si nacpe dýmku a podívá se na mě.

„Walter o Güstrowu a o tom, jaké to tam na druhé straně bylo, nikdy moc nevykládal. A když ano, tak mluvil pokaždé o vás. O Stasi a podobných věcech ale nikdy.“

Vždycky o tvé matce a jaké to pro něho bylo štěstí. Tak krásnou ženskou na sklonku života, a že mohl být pro jejího kluka jako otec. Říkal o vás, že jste byl báječněj kluk. Ale že vaše matka nechtěla na Západ, ani když padla zed'. Že neměla odvalu."

„On neměl odvalu zůstat," říkám a najednou mi to není příjemné stejně jako tenkrát, když jsem si to jen myslel, zatímco Walter nakládal věci do auta a o něco později navždycky zmizel. Nechtěl jsem, aby odjížděl, ale jak jsem mu to měl říct?"

„Jak jste to prve myslel: mýho helfra?" ptám se raději.

„To se přece tak říká. Walter mi občas pomůže. Při prodeji ryb v Holtenau. Nebo mi obstará návnadu a podobně."

„Můj nejlepší přítel je tady rybářem," řekl naopak Walter, když mi volal do Hamburku do kanceláře, a že mám přijet a vyjet si s nimi na ryby. Slíbil jsem to. Dychtil jsem po všem, co mě vytrhne ze zjetého způsobu života, z kancelářské rutiny a prázdného bytu. Co Sarah odešla, nemohl jsem v něm vydržet. Ještě před půl rokem bych ho byl odbyl.

Ten den, co mě Sarah opustila, jsem šel z kanceláře domů. Jako vždycky. Jen o něco později. Domluvili jsme se tak, jako jsme se v posledním půlroce domlouvali na řadě dalších věcí. Nechat druhého vymluvit, vyptávat se, mluvit o sobě. Rodinná terapeutka, k níž jsme na žádost Sarah chodili, se jí jednoho dne zeptala: „Milujete svého muže? Musíte chtít, jinak si tohle všechno můžeme odpustit." Na to Sarah nedokázala odpovědět a pár týdnů nato se odstěhovala. Děti bydlely střídavě u ní a u mě, a když byly u mě, připadal jsem si sám cizí. Jako bych ani nebyl jejich otec, spíš strýček. Měly alespoň pořád svůj pokoj, který vypadal tak jako vždycky. Nejhorší v bytě byly pro mě toho dne, kdy se odstěhovala, otláčené stopy na kobercích. Kruh od talíře, v němž stával kořenáč, obdélník po biedermeierovské komodě, malé otisky po židlích u jídelního stolu, které vypadaly jako psí tlapy. Pořád jsem se na ně musel dívat. Vypadalo to, že rodina odešla jen nakupovat nebo za sportem či co já vím. Jen ty otisky byly nové.

Walter chtěl včera mluvit jen o mé matce. To mi bylo brzy jasné, jen co jsem se usadil v jeho podkrovním bytě v Kielu-Holtenau. Cesta vedla od mostu přes kanál směrem k vodě. Silnice se klikatila dolů čtvrtí s cihlovými domy. Některé měly dva štíty a vypadaly jako dva dohromady propojené domy. Sjel jsem až ke kanálu a zaparkoval před ostrovem u propusti. Tam, kde ústí Kielská zátoka do kanálu spojujícího Severní a Baltské moře, stála malá kavárna, osamocený domek, také z pálených cihel a plný nejrůznějšího lodního harampádí. Bylo pozdní odpoledne a uvnitř tančil mladý pár tango v místnosti, na jejichž okrajích stály židle jako na nějaké školní diskotéce. Ti dva tam byli úplně sami, muž měl na sobě oblek pískově žluté barvy, žena tmavé šaty po kolena. Většina hostů však seděla venku pod sluncem sklánějícím se zvolna k západu a popíjela pivo a víno. Nevypadali jako turisté, ale ani jako lidé, kteří sem patří. Možná sem prostě přijeli přes zátoku z Kielu, aby si po práci vypili své pivo. Posadil jsem se k nim a brzy už se mi odtamtud nechtělo. Přímo před námi zakotvila ruská loď. Kontejnery naskládané do výše na sobě vypadaly jako přerostlé hračky. Z paluby seskočil námořník, aby loď vyvázal. Ta si načerpala palivo z malého člunu a po několika minutách byla pryč.

Připadal jsem si jako někde v Holandsku, v Anglii nebo Dánsku. Nevěděl jsem přesně, co se děje, ale jako bych lehce vybočil z reality, jako bych vyjel ze stopy. Líbilo se mi to, bylo to všechno, co jsem od dnešního dne čekal a nepřál jsem si nic víc.

Pak jsem se ale přece jen zvedl a dal se do hledání Waltrovy adresy. Měl velkou radost, když mi otevřel dveře. Jeho světle modré oči se na mě dívaly zpod hustého obočí, a když mě objal a řekl: „To je hezké, že jsi tady," měl v nich slzy a hlas se mu lehce třásl,

O něco později vytáhl v kuchyni z hrnce sépii. Zrovna jsem se posadil ke stolu a on to obrovské zvíře vylovil vidličkou a položil je jako trofej na velké prkénko. Viděl jsem malé rudé přísavky na chapadlech ryby a masitý trup bílé tělové barvy. „Musí se vařit se

třemi zátkami od červeného vína, kvůli tříslovinám," řekl Walter, jako by mi prozrazoval rodinný recept.

Rozřezal rybu a kousky přelil směsí olivového oleje, česneku a petrželky. Chobotnice chutnala úžasně, skoro vůbec ne jako ryba, a byla mnohem měkkší, než jak předtím vypadala.

„To je nejlepší ryba, jakou jsem v poslední době jedl," řekl Walter a já se zeptal: „A tu chytáte tady na Baltu?“, abych vůbec něco řekl. „Kdepak," řekl Walter, mou otázku přešel a mluvil pak bez ustání o mé matce. Tenkrát ji miloval a já to věděl, viděl jsem to svými třináctiletými očima, také proto, že Walter to nijak neskrýval. Pro mou matku nepřicházel v úvahu, to mi bylo jasné. Znal jsem dobře ten typ mužů, kterým dávala přednost, a Walter tak opravdu nevypadal. Měla ho ráda, ale udržovala si odstup. To ho ovšem neodradilo, nosil jí květiny a večer stával s lahví vína přede dveřmi. Nikdy jsme nebyli u něho ve vile a myslím, že on u nás hledal bezpečí. Neprchal jen před svou osamělostí. V prvním patře vily bydlel jeho nástupce, nový šéf sterilizačního oddělení, a ten nevynechal jedinou příležitost, jak Waltra šikanovat. Jednou zničeonic vyměnil zámek od domovních dveří, jindy přehrával ve dvě hodiny v noci vojenské pochody, a tu a tam se v přízemním bytě svítilo, přestože Walter dobře věděl, že při odchodu zhasínal.

„A tvá matka? Co ta dělá?" ptal se Walter a sklídl zbytky chobotnice ze stolu. Bylo ještě docela teplo a on měl na sobě bílou košili s krátkými rukávy přes poněkud vyboulené černé plátěné kalhoty. Měl ji široce rozepnutou a pod ní bylo vidět jeho starou měkkou kůži s mnoha jaterními skvrnami.

Otáčel jsem skleničkou vína v rukou a pozoroval na jejím okraji lom světla svíčky. „Té se daří dobře. Žije v Mnichově. Otevřela si soukromou pečovatelskou službu a docela slušně si vydělá. Ještě se znovu vdala, vzala si jednoho Rakušana, který s ní i pracuje. A v osmatřiceti porodila další dítě. Tak jsem byla normální matkou na Východě, a teď jsem jí na Západě, říkává." Podíval jsem se na něho a věděl jsem, že tohle zrovna nechtěl slyšet, ale proč na něho brát ohledy.

Mluvili jsme o starých časech. Jak mě učil rybařit, chytat na třpytky okouny a štiky, jak jsem si vždycky dřepnul a zblízka přihlížel, když mi poprvé ukazoval, jak se prořízne hrdlo stříbrné plotici, jejíž jemné šupinaté tělo vypadalo, jako by na sobě mělo košilku z řetízků.

Vzpomínám si zejména na jeden den toho léta. Dlouho předtím, než lidé v Lipsku vyšli do ulic a týdný předtím, než Maďarsko otevřelo hranice. Byl velmi teplý víkend. Za plotem našeho paneláku, za malou zahrádkou, byl rozlehlý park, a tam hráli na trávě muži fotbal. Neforemní tloušťci v kalhotách až po kolena. Seděl jsem před plotem na střeše králíkárně, která patřila jednomu z obyvatel domu. Jeden z králíků mi dřepěl na rameni, byl šedobílý a já nad ním převzal cosi jako patronát, byl jsem mu kmotrem, a to ode dne našeho příjezdu až do chvíle, kdy ho těsně před Vánoce utratili. Střešní lepenka pode mnou byla rozehřátá, seděl jsem tam se zkříženýma nohama, matka a Walter stáli za mnou, a křičeli jsme a výskali a povzbuzovali muže běžající za míčem. Pak jsem uviděl, jak muž, který bydlel ve Waltrově vile nad ním a prováděl mu ty neuvěřitelné věci, šel zahradou. Měl tenisky a na sobě bílé tílko a v ruce držel zahradnické nůžky. Ještě nikdy jsem ho neviděl tak zblízka a když se naše pohledy střetly, na okamžik se v chůzi zarazil. Matka v té chvíli položila Waltrovi ruku na rameno a také pohlédla tím směrem, a to byl jediný něžný dotek, k němuž mezi nimi za celý ten půlrok došlo.

Josef Neuer nastartuje stisknutím tlačítka motor. „Tak a padáme odsud," říká. V posledních dvaceti vrších bylo také jen pár německých a říčních krabů a ani jeden úhoř, podobně jako jsme předtím nenašli v sítích skoro žádné platýzy ani okouny. „Japonci a Španělé je chytají už jako plůdky, a když dáš ty maličké pryč, jak pak mají být ve vrších

dospělí?" Sedím vpředu a on na zádi a mezi námi plave pod poklopem náš úlovek. Dá se nadzvednout a Neuer dovnitř naházela ryby. Má teď na sobě jen dvoje kalhoty a oranžové kšandy jeho rybářského obleku se světle odrážejí od jeho tmavě hnědých ramen.

Neuer se teď definitivně rozhodl, že mi bude tykat, a odhazuje „Vy“ jako příliš těsnou kravatu. „Už se těším na zimu. To pak bude po medúzách a řasách. Při tomhle počasí se nic nechytí,“ vykládá hodně nahlas, aby přehlušil motor. „Pak je sice všude zima, ale to nevádí. Dá se něco chytit, ryby ti přes noc v síti nezbělají a mají krásně měkké maso. A přicházejí tresky, to jsou zimní ryby, nejlepší ze všech.“

Plujeme do Kielu a v kanále je teď rušno. Proti nám pluje asi tucet plachetnic. Shromáždily se v holtensauké propusti a teď takhle nějakou dobu poplují až k Severnímu moři, za sebou jako šňůra perel.

Na kuchyňském stole se mu kupí daňové doklady, řekl Neuer. To dělala vždycky jeho žena. A taky teď musí za tohoto počasí sám hodinu zalévat na zahradě květiny. Zčásti ani neví, co zalévá. Byl by rád, kdyby od toho měl alespoň na den pokoj. Jedna kočka po smrti jeho ženy utekla, s druhou, šedivým kocourem, který ho nikdy nemohl vystát, teď žije pohromadě v prázdném bytě a postupně si na sebe zvykají. Ani jednou neřekl, že by svou ženu miloval a že mu schází, ale zdá se, že dnes ráno nemluví o ničem jiném.

A teď jsme na velkém rybářském kutru u kanálu a Neuer prodává ryby. Sedím na zábradlí a kouřím cigaretu. Walter mi ji beze slova podal a stejně tak nechal bez povšimnutí skutečnost, že se za svítání neobjevil. „No Waltříčku, vyspinkal ses?“ říká Neuer.

Lidé přicházejí po jednom po dvou. Vědí, kdy sem rybář dorazí a kdy začne prodávat. Chvilí se zdrží a mluví o počasí a o rybách, které teď moc nejdou. Neuer má na ruce pletenou rukavici a přidržuje jí ryby, v druhé má nůž a kuchá je. Vnitřnosti letí přes zábradlí, kde se o ně s křikem perou rackové. Neuer vloží rybu do tašky, podá ji Waltrovi a řekne cenu. Walter přijme peníze a vhodí je do kovové kasičky. „Žena mě učila, abych byl k zákazníkům milý,“ řekl předtím Neuer, a nemůžu říct, že by se podle toho nechoval. Ale je zjevně rád, že ho od nich dělí Walter. Jakási žena kupuje pár platýzů a zjevně si chce popovídat. Na nákup se jaksepatří vyfintila, to je vidět. Kaštanově rudé vlasy má čerstvě umyté, je decentně namalovaná a na sobě má džínovou bundu a bílé tričko. Tak kolem padesátky, řekl bych. Možná učitelka nebo nějaká jiná úřednice. Dostane ryby, ale neodchází. Za ní už nikdo nestojí a Neuer se pustí do ulovených platýzů, dělá filety. Stahuje z nich kůži a růžově bílé kousky masa pokládá na jednu hromadu.

„Slyšeli jste o té vraždě?“ ptá se žena. Také já jsem o ní něco četl v novinách, včera v té malé kavárně. Jakýsi muž ubil svou ženu, tady v Kielu-Holtenu, a policii není jasný motiv. Muž se nechal klidně odvést a sousedi říkají, co v takových případech často říkávají: „Byli to takoví milí, nenápadní lidé.“

Žena se nedá odradit. „Pane Neuere, vy tady přece všechny znáte. Neslyšel jste něco? Proč ji zabil? Znal jste ho?“

„Co znamená znal?“ říká Neuer.

„Vy tu přece mluvíte s kdekým.“ Dá nohu před nohu a taška s rybami se jí houpá vedle.

„A vy?“ Žena pohlédne na Waltra, ten ale zavrtí hlavou a ani se na ni nepodívá.

„Ale jděte, pane Neuere, pane Waltře, vy přece víte víc, než mi chcete prozradit.“ Přitom si hraje rukou s přívěskem u krku.

Walter řekne, aniž k ní vzhledne: „Možná se moc ptala,“ a žena pustí přívěsek, úsměv jí zmrzne na rtech, otočí se a bez pozdravu odchází po lávce, vyjde na silnici a jde po svých.

Neuer dál dělá z platýzů filety a po chvíli pohlédne na Waltra, který se opírá o budku. „Co je,“ ptá se a Neuer jen řekne: „No tedy,“ a oba se rozesmějí. Připomíná to spíš

klukovský než mužský smích. Hodím oharek do kanálu a poprvé od chvíle, co mě Sarah opustila, mi vhrknou do očí slzy.